

Házassági vagyoni szerződés – gyerekcipőben

A házassági vagyoni szerződés szabályozása a jelenleg hatályos családjogi törvényben igen hiányos, sokan erre fogják, hogy alkalmazása nem terjedt el. Én a fő problémát abban látom, hogy kizárólag a „tulajdonközösségi rendszerben” mozog biztonsággal egy magyar jogász. A vagyonekülönülési rezsím, az eredményzsemlétes rezsím, a korlátozott vagy az univerzális vagyoni közösségi rezsímek ismeretlen területek, sem az anyagi jog nem szabályozza, sem a bírói gyakorlat nem alakított ki világos határokat. Tehát egy dologban lehetünk biztosak, hogy mit nem akarunk, de hogy helyette hogyan rendezzük a felek vagyoni viszonyait, mi az, ami a gyakorlatban megállja a helyét és főleg mi az, amit vita esetén elfogad a bíróság, azt nem tudjuk.

Előreláthatóan az Országgyűlés tavaszi ülészakájában elfogadásra kerülő új Polgári Törvénykönyv Családjogi Könyve (a továbbiakban: új Csjk) e probléma megoldásában óriási előrelépés, én azonban nem osztom azoknak a véleményt, akik mostantól pozitívan tekintenek a jövőre. A legtöbb házassági vagyoni szerződés a jelenlegi igen szerény mennyiségű szabálynak sem felel meg. Be kell látni, Magyarországon a házassági vagyoni szerződéseknek nincs meg a kultúrája, kezdve attól, hogy miként lehet ezt találni egy leánykérés mellé, egészen addig, hogy az adott bíró miként ítéli majd meg, ha válásra kerül a sor.

Én óva intem minden ügyfelemtől, hogy a kísérleti fehér egér szerepét felvál-

lalva az új jogi szabályozás adta lehetőségek bizonytalan korlátai, határai között rendezze a jövőjét. Óvatosan fogom alkalmazni az új szabályokat, amíg a határterületeket a bírói gyakorlat ki nem alakítja, egész egyszerűen nem felvállalható, hogy egy másképp értelmezett paragrafus miatt az ügyfelünk komoly összegeket veszítsen.

Nagy segítség az új Csjk abban, hogy mintákat ad arra az esetre, ha valaki ki akar lépni a törvényes vagyoni rendszerből. A keretszabályok kijelölik a sarokpontokat, és egyben hátrált is szabnak az eltérés mértékére. Amellett, hogy a házastársaknak autonómiát biztosít az általuk megszerzett vagyoni rendelkezés tekintetében, kiemelt szempontként kezeli a **család védelmét**, és megfélelő garanciát is ad a házastársak **hitelvezői** számára.

Ilyen szabály lesz például a házassági vagyoni szerződések országos nyilvántartása, vagy a visszamenőleges vagyoni kimentés tilalma. Ugyanígy korlátozza a felek szerződési szabadságát az életvitel során felmerülő kiadások közös viselésére vonatkozó kögens szabály.

Összességében tehát elmondható, sokkal stabilabb alapokra helyezi az új jogszabály a házassági vagyoni szerződés intézményét, de hosszú idő lesz, mire megtanuljuk helyesen értelmezni és alkalmazni, hogy élni tudjunk a normaszöveg által biztosított lehetőségekkel.

Azonban az új szabályozás sem pótolhatja azt a lemaradást, ami az Egyesült Államokhoz vagy akár Nyugat-Európához képest fennáll. Csak példálózó jelleggel felsorolnék néhány megoldást, amelyek érvényesíthetősége nálunk még kétséges:

1. A magyar jog szerint a vagyoni közösség az életközösség megszűnésével ér véget, ezért a peres eljárásokban külön játszóteret nyitunk ennek a témának, tanúkkal, fotókkal, „együttnyaráltási videókkal” próbáljuk mindenki alátámasztani a saját verzióját, ami, valljuk be, semmi másról nem szól, csak az utolsó pillanatban elajándékozott autót, csődbe ment vállalkozás és véletlenül lenullázott bankszámla jogi megítéléséről. Számos ország joga lehetőséget ad olyan házassági vagyoni szerződéses rendelkezésre, amely szerint

Fotó: Bakcsy Árpád

az egyik házastárs **írásban jelezheti** a másik félnek, hogy mostantól kezdve a **vagyoni közösséget megszüntnek tekintik**. Nem azt állítom, hogy ez nem adhat visszaélésre lehetőséget, de biztosan lerövidíti egy per időtartamát.

2. Az új Csjk már nekünk is lehetővé fogja tenni, hogy a házassági vagyoni szerződésben a házastársak **haláluk esetére is rendelkezzenek** a vagyonukról. Több államban ez már igen régi intézmény, és valóban életszerű elvárás, hogy ha valaki a jövőre nézve rendezi a vagyona sorsát, akkor ne csak egy válás, hanem egy haláleset se érje felkészületlenül az egy életen át felhalmozott vagyoni sorsát.
3. Több tagállamra jellemző, hogy a bíróság egy vagyoni szerződés megtámadásakor elvégzi a „**smell test**”-et. Vagyis a szerződés valamennyi rendelkezését összességében értékeli, és ha jogszabályba ütközést nem is, de igazságtalanságot, jó erkölcsbe ütközést, a szerződéskötéskor a kellő körültekintés elmulasztását észleli, akkor a szerződés figyelembevétele nélkül osztja a közös vagyont. Ennek a generális szabálynak az oka, hogy a teljes vagyoni elkülönülés sok helyen tilos! Az indokok szerint például komoly hátrányt

okoz a feleségnek, ha a gyermeknevelés időszakára is pont ugyanúgy ki kell vennie a részét az életvitel költségeiből, mint a munkaerőpiacon változatlan paraméterekkel szereplő férjének. Nem fogadható el az a szerződés sem, amely szerint minden az egyik félé – még akkor sem, ha csak ő gondoskodik a család megélhetéséről, a másik fél otthon van. Bár jogszabályi rendelkezés erről nincs, de New York államban a gyakorlat szerint a vagyonnak legalább a 10%-át meg kell hogy kapja a megteremtésében tevőlegesen részt nem vevő házastárs, ellenkező esetben a szerződés érvénytelen.

4. Érdekes gyakorlat az is, hogy a **házasságkötés előtt rövid idővel kötött szerződések** több államban nem állják meg a helyüket. Pedig Magyarországon is a leggyakoribb az esküvői előkészületek közé belistázni a szerződéskészítést. Az érvénytelenség indoka egyébként érthető, ha megvettük a menyasszonyi ruhát, kibéreltük az éttermet, és már a nászút is be lett fizetve, akkor elég nehéz nemet mondani az orrunk alá tolt szerződésre.
5. Nekem tetszik az a gyakorlat, hogy a házassulandók a vagyoni szerződésben megállapodhatnak arról, **ki fogja viselni a válás bírósági és ügyvédi költségeit**. Ha belegondolunk, sok olyan eset van, ahol a gyereknevelés miatt szerény jövedelmű feleség nem tud házassági vagyoni pert indítani, mert nincs 1 500 000 Ft-ja az illetékre. Ahhoz magas a jövedelme, hogy költségmentesítést kapjon, de arra nem elég, hogy egy 4-5 évig tartó per költségeit megelőlegezze.
6. Elgondolkodtató az a gyakorlat is, ahol a felek már a házassági szerződésben megállapodnak a leendő gyermekeik elhelyezéséről, tartásáról, a házastársi tartásról, lakáshasználatról. Sok államban ennek

kötelező ereje van, míg nálunk egy 5-6 éve íródott szerződést nem igazán fog figyelembe venni egy bíró se, legfeljebb egy adat lesz a sok közül a tényállás feltárása során.

7. New York államban 6 éve van megtagadni a szerződést annak, aki az aláírás után megváltozott körülmények miatt, más feltételeket szeretne. A magyar bírói gyakorlatban nem egységes annak a megítélése, hogy ha nincstelenül aláírnak a felek egy szerződést, amelyben kizárják a vagyonszövetséget és időközben az egyik fél oldalán nagyon jelentős vagyongyarapodásra kerül sor, akkor támadható-e ez a szerződés vagy sem – csupán

az egyéves határidő miatt is nehézkes a súlyos értékaránytalanságra való hivatkozás.

8. Szokatlan az a gyakorlat is, hogy a vagyoni elemeket sokkal kisebb csoportokra bontják a nálunk szokásos ingatlan-ingó-kötelmi-dologi kategóriák helyett. Csak hogy néhány példát említsek: műtárgyak, nyeremények, sportszerek – gondolom, itt a sportautó kategorizálásán lehet vitatkozni – pernyertesség esetén kapott összeg, kártérítés címén kapott összeg, biztosítási díj stb... A magyar bírói gyakorlat is igyekezett a speciális vagyoni elemekkel kapcsolatban kialakítani az álláspontját, valóban igaz, hogy a többségüknél az 50-50%-os megosztás igazságtalan lenne.
9. Legvégül pedig megemlíteném a hollywoodi filmeknek hála kellően reprezentált „házasságtörési klauzulát”, amely szerint „kézzelfogható bizonyíték esetén” – kérdés, hogy ez mit takar – a vagyonszegítés, a gyermekelhelyezés, a tartásdíj összege másként alakul, sőt a másik fél kártérítést is kap. Ehhez hasonló a „családon belüli erőszak klauzula”, amely a bántalmazó felet komoly kártérítésre kötelezi, ezzel megelőzve a hosszadalmas peres eljárásokat.

Össességében tehát elmondható, hogy nagy előrelépés az új Csjk a vagyoni szerződések területén, de a való élet kreatívabban és gyorsabban gyártja a megoldásra váró problémákat, mint ahogy a jogalkotás a jogszabályokat, ezért az általános magyar jogelvek keretei között mozogva kell megpróbálni a külföldi példákat honosítani, és a megbízóink elképzeléseit megvalósítani.

Dr. Illés Blanka
ügyvéd

